

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Gregor Ostojč

Državno financiranje vrhunškega športa

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Gregor Ostojić

Mentorica: Red. prof. dr. Danica Fink Hafner

Državno financiranje vrhunškega športa

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

Zahvala

*Ženi Maji ter sinčkoma Aleksu in Eriku.
Ker ste dali tatiju čas, čeprav ste me potrebovali.
Hvala, ker ste verjeli vame.*

*Red. prof. dr. Danici Fink Hafner za človeško, strokovno
in mentorsko podporo.
Kot študentu povratniku ste mi vrnili
voljo in veselje do dela.*

Brez vas nikakor ne bi šlo ...

Grega

DRŽAVNO FINANCIRANJE VRHUNSKEGA ŠPORTA

Naša družba deluje v času hitrih sprememb v splošnem družbenem dogajanju. Država je vpeta v globalizacijske tokove, Slovenija je članica Evropske unije, zahteve in potrebe prebivalstva pa se dinamično spreminjajo. V tem kontekstu odločevalske strukture oblikujejo in uzakonjajo javne politike. V diplomskem delu sem s pomočjo koncepta javnopolitičnih omrežij in uporabo metod in tehnik družboslovnega raziskovanja ugotavljal, kakšne so ključne pomanjkljivosti državnega financiranja vrhunskega športa. Gre za fazo evalvacije v policy procesu. Ključne pomanjkljivosti obstoječe javne politike se kažejo v tem, da javna politika nima ustreznih mehanizmov, ki bi omogočali doseganje ciljev javne politike. Takšno stanje pa je posledica zastarelosti javne politike, saj se je v obdobju desetih let, odkar je bila javna politika sprejeta, spremenila družba in z njo zahteve civilnodružbenih igralcev. Med državnimi in civilnodružbenimi igralci je bil v zadnjem času vzpostavljen konstruktivni dialog, med njimi prihaja do kvalitetnega sodelovanja. Zato je pričakovati, da bodo z novelo Zakona o športu, neustreznosti, za katere se igralci na obeh straneh strinjajo, da obstajajo, konec leta 2010, ko se izteče rok veljavnemu Nacionalnemu programu za šport, odpravljene.

Ključne besede: javna politika, javnopolitično omrežje, metode in tehnike znanstvenega raziskovanja, policy analiza, državno financiranje vrhunskega športa.

STATE FUNDING OF TOP-LEVEL SPORT

Rapid changes in socioeconomic and political relations are being experienced in our society. The state is entangled in globalisation streams, Slovenia is a member of the European Union and the demands and needs of population are dynamically changing. Furthermore, public policies are designed and legalised by the political decision-making structures. In my thesis I researched main defectiveness of the state funding of the top-level sport system with the use of the concept of public policy network and multiple scientific research methods and techniques. The main defectiveness is that the existent public policy does not seem to have adequate mechanisms in order to meet its targets. The situation mentioned above is the result of out of date public policy. Society and actors' needs have changed exceedingly in these last ten years since the public policy was adopted. The latest talks between state and civil actors have been successful and the cooperation between both sides is in progress. It is expected that the new Sport Act will have abolished the unsuitabilities by the end of year 2010 when the National programme of sport expires.

Keywords: public policy, public policy network, scientific research methods and techniques, policy analysis, state funding of top-level sport.

KAZALO

1 UVOD	7
1.1 CILJI DIPLOMSKE NALOGE	7
1.2 HIPOTEZE	9
1.3 RAZISKOVALNE METODE IN TEHNIKE	9
2 TEORETIČNA IZHODIŠČA	10
2.1 JAVNA POLITIKA	10
2.2 JAVNOPOLITIČNI IGRALCI	12
2.3 JAVNOPOLITIČNO OMREŽJE	14
2.4 ANALIZA POLITIK	15
3 OMREŽJE IGRALCEV	16
4 ZAKON O ŠPORTU, NACIONALNI PROGRAM ŠPORTA	20
4.1 DRUŽBENI PROBLEM	23
5 FINANCIRANJE VRHUNSKEGA ŠPORTA S STRANI DRŽAVE (OBSTOJEČA PODPORA DRŽAVE VRHUNSKIM ŠPORTNIKOM)	24
5.1 DRUGE OBLIKE FINANCIRANJA ŠPORTNIKOV	26
5.2 ANALIZA	28
6 ZAKLJUČEK	32
7 LITERATURA	36
PRILOGA A: VPRAŠANJA ZA INTERVJUANCE	39

SEZNAM OKRAJŠAV

MŠŠ	Ministrstvo za šolstvo in šport
OKS	Olimpijski komite Slovenije – Združenje panožnih zvez
RS	Republika Slovenija
OI	Olimpijske igre
EP	Evropsko prvenstvo
SP	Svetovno prvenstvo
SZS	Smučarska zveza Slovenije
KŠ (pri OKS)	Komisija športnikov
ZSpo	Zakon o športu
NPŠ	Nacionalni program športa
FŠO	Fundacija za šport
EU	Evropska unija

1 UVOD

V Sloveniji je trenutno v veljavi Zakon o športu, sprejet leta 1998, ki med drugim določa pravice in obveznosti individualnih vrhunskih športnikov. Zakon med drugim navaja, »da se vrhunskemu športniku iz državnega proračuna lahko odobri plačilo prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje, nezgodno zavarovanje, porodniško varstvo ter za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje« (Zakon o športu 1998). Z zakonom o športu so urejena še druga področja, ki se nanašajo na ugodnosti, ki so jih deležni vrhunski športniki. Kljub temu pa športniki nimajo posebnih davčnih ugodnosti, pravico do zaposlitve v državni službi pa imajo le za časa aktivne kariere. Že pred časom, še posebej pa po olimpijskih igrah v Pekingu 2008, se je oblikovala skupina vrhunskih športnikov, na čelu z nekaterimi nosilci medalj s svetovnih prvenstev in olimpijskih iger, ki so začeli javno izražati »nezadovoljstvo z obstoječim stanjem in pritiskati na strukture odločanja, naj uvedejo spremembe, ki bi jim prinesle večje ugodnosti, ki si jih po njihovem mnenju in na podlagi njihovih dosežkov zaslužijo« (Radio Slovenija 2009). V pripravi je novela zakona, ki naj bi bila v Državnem zboru RS sprejeta do konca leta 2010. Novela predvideva nekaj izboljšav trenutnega stanja, vendar še vedno ne v tolikšni meri, kot bi si to vrhunski športniki želeli. V času svetovne gospodarske krize in recesije so vrhunski športniki zelo na udaru krčenja državnih in tudi sponzorskih sredstev, ki jih potrebujejo za svoje delovanje.

1. 1 CILJ DIPLOMSKE NALOGE

Tema moje diplomske naloge je raziskovanje javne politike. V nalogi želim preveriti, ali javna politika dosega zastavljene cilje, oziroma ali je Zakon o športu (njegov del o vrhunskih individualnih športnikih) neustrezen in destimulativen za doseganje zastavljenih ciljev. Seveda imajo športniki svoje cilje, h katerim jih žene predanost svojemu športu, vendar so vrhunski individualni športniki, ki v mednarodnem merilu dosegajo izvrstne rezultate, ambasadorji svoje države brez primere, ki k prepoznavnosti in ugledu Slovenije v svetu prispevajo ogromno. Na tem mestu bi rad še enkrat natančno izpostavil, da so predmet obravnave individualni vrhunski športniki, ki zaradi manjše ekonomske in tržne izpostavljenosti svoje panoge ne služijo zneskov merjenih v sto tisočih ali milijonih evrov, kolikor lahko zasluži npr.

uspešen kolektivni športnik, ki v tujini nastopa za bogat klub, ki sodeluje v najmočnejših in tržno najzanimivejših ligaških tekmovanjih (nogomet, košarka ipd.). Na podlagi zbranih podatkov želim ugotoviti objektivne in subjektivne razloge (ne)uspešnosti javne politike ter soočiti cilje javne politike z dejanskimi učinki.

Tako bi si želel ugotoviti ali je zakon dejansko zastarel in potrebuje spremembe ali pa je klic po spremembah, ki smo ga v zadnjem času (po najbolj uspešnem olimpijskem letu v zgodovini samostojnosti slovenske države) opažali v medijih, pretiran in je zgolj plod želja nezadovoljnih posameznikov in spremenjene percepcije vrednot, ki so posledica življenja v neizprosni tržnega kapitalizma. V vsakem primeru Slovenija v športnem svetu predstavlja svojevrstni fenomen, saj je za državo s tako malo prebivalci skoraj neverjetno, koliko uspešnih športnikov in športnih talentov, ki krojijo svetovni vrh v skoraj vseh komercialno pomembnih in tradicionalno spoštovanih športih, premore. Želel bi dokazati, da bo s spremembami javne politike, ki ureja področje vrhunškega športa, ta slika Slovenije v svetu predstavljena v še boljši luči.

Da bi lahko prišel do zelenih ugotovitev, je na začetku potrebno definirati, kdo so glavni akterji, ki sodelujejo v oblikovanju novega zakona o športu. Pri raziskovanju odnosov med akterji javne politike sem si pomagal s konceptom javnopolitičnih omrežij, ki je eden izmed ključnih pristopov raziskovanja odnosov med igralci v procesu oblikovanja in izvajanja javnih politik (Kustec Lipicer 2007, 88–89). Ugotoviti je torej potrebno, kako je oblikovano javnopolitično omrežje v primeru vplivanja na novelo Zakona o športu, kdo so glavni državni igralci, ki držijo vajeti v svojih rokah, kdo so igralci iz civilne sfere, ki skušajo vplivati na odločevalske strukture, kako so ti igralci organizirani in kakšni so njihovi kanali vplivanja. V luči nedavne menjave politične oblasti v Sloveniji me zanima tudi, kakšne so možnosti športnikov, da zaradi spremembe razmerij v omrežju – nova oblast – dosežejo zelene spremembe. Nadalje si želim ugotoviti, kakšne so obstoječe oblike financiranja vrhunskih športnikov in prek intervjujev ugotoviti, če je financiranje ustrezno, s čim so športniki najbolj nezadovoljni in kakšne spremembe bi bilo v novem zakonu smiselno uvesti.

1. 2 HIPOTEZE

Ker bom v diplomski nalogi preučeval tematiko na dveh ravneh, se bom ravnal po dveh hipotezah, kateri bom prek ugotovitev iz svoje raziskave skušal potrditi ali ovreči:

H1: Zaradi stabilnih odnosov v javnopolitičnem omrežju se bodo v novem Zakonu o športu zgodile nekatere spremembe, ki pa bodo v odnosu do stare javne politike zgolj inkrementalne narave.

- S podhipotezo: Z menjavo oblasti v RS po zadnjih volitvah so bili ustvarjeni pogoji, ki vrhunskim športnikom omogočajo večji vpliv za doseganje potrebnih sprememb javne politike.

H2: Ker državno financiranje ne vključuje javnopolitičnih instrumentov za urejanje statusa vrhunskih športnikov po končani karieri, jim v post-kariernem obdobju otežuje prehod v civilno življenje.

1. 3 RAZISKOVALNE METODE IN TEHNIKE

Raziskava je primarno temeljila na metodah sekundarne analize, preučevanju obstoječe zakonodaje, intervjujih z relevantnimi igralci, na analizi obstoječih časopisnih člankov in na preučevanju dostopnih internetnih virov. Raziskava predstavlja študijo konkretnega primera, pri analizi pa sem se posluževal večih metod. Za raziskavo je bilo v začetni fazi najbolj pomembno, da sem s preučevanjem zakonskih aktov in drugih dostopnih virov uspel identificirati glavne igralce in odnose moči med njimi ter tako na podlagi zbranih podatkov izrisal javnopolitično omrežje. Potem je bilo potrebno pogledati časovni okvir, kako je omrežje funkcioniralo skozi čas in kako funkcionira sedaj, ko je v pripravi novela Zakona o športu. Nadalje je bilo potrebno ugotoviti tudi, kakšne so bile spremembe v omrežju in kako te spremembe vplivajo na oblikovanje nove javne politike.

Družboslovna intervjuja sem opravil z naslednjima ključnima igralcema, predstavnikoma državne in civilne sfere:

- Darko Repenšek, vodja sektorja za razvoj in investicije Direktorata za šport na Ministrstvu za šolstvo in šport RS. Intervju je bil opravljen v prostorih ministrstva, 13. maj 2009 in
- Iztok Čop, veslač, večkratni evropski in svetovni prvak, dobitnik olimpijskih medalj, predsednik komisije športnikov v OKS. Telefonski pogovor in intervju prek elektronske pošte, 3. avgust 2009.

2 TEORETIČNA IZHODIŠČA

Ker je predmet preučevanja moje diplomske naloge konkretna javna politika, je prav, da se na tem mestu dotaknem pomena ključnih pojmov, ki jih uporabljam v svoji nalogi. Kot najpomembnejše bi izpostavil pojme, kot so *javna politika*, *javnopolitični igralci* in *javnopolitično* oziroma *policy* omrežje. Zavaljo doslednosti bom namesto izraza *policy* uporabljal slovensko besedo javnopolitičen, ki se v politološkem izrazoslovju uporablja vse pogosteje. Seveda so vsi ti naštetni pojmi medsebojno neločljivo povezani in je potrebno razumeti vsakega posebej.

2.1 JAVNA POLITIKA

Če hočemo dobro razumeti pojem javne politike, moramo začeti z definicijami osnovnih pomenov pojmov »politika«. In sicer, 'polity' kot politične ustanove, 'politics' politika kot boj za oblast in 'public policies' javne politike (Fink Hafner 2007, 15). Slovenski izraz javna politika izhaja iz angleškega 'Public Policy'. Če bi moral najbolj nazorno povedati, kaj je javna politika, bi se poslužil Dyeve definicije, ki pove, da je »javna politika odgovor na vprašanja: Kaj vlada dela, zakaj to dela in kakšno spremembo s tem dosega« (Dye v Fink Hafner 2007, 14). Dye nadalje poenostavlja oz. pojasnjuje pojem tako, da za javne politike opredeli »vse, karkoli se vlade odločijo, da bodo naredile ali ne naredile« (Dye 1995, 2). To, da se vlade odločijo, da nekaj ne bodo naredile, ima identičen pomen, kot če nekaj dejansko naredijo. Tako Dunn poudarja, da neko javno politiko lahko opredelimo kot »dolgo vrsto bolj ali manj povezanih izbir – skupaj z odločitvijo ne delovati, ki jih sprejmejo vladna telesa in uradniki« (Dunn v Fink Hafner 2007, 13).

Da bi javno politiko lahko razumeli še bolj »uradno«, je smiselna definicija, da so

javne politike politične odločitve, oz. pravila obnašanja, ki so zavezujoča na teritoriju, ki ga nadzoruje in upravlja pristojna državna avtoriteta. Odločanje o njih je privilegij političnih odločevalcev, ki imajo v svojih rokah tudi sredstva prisile oz. pozitivnih in negativnih sankcij. O javnih politikah odločajo odločevalci v ustanovah političnega sistema (polity), mnoge od teh odločitev pa so rezultat strankarskega boja za oblast (politics)« (Fink Hafner 2007, 15).

Tako se vsi trije pojmi iz uvoda tega poglavja medsebojno prepletejo in postanejo bolj razumljivi.

Javne politike nastajajo v zaporedju akcij, ki jih poimenujemo kot javnopolitični proces. Osnovna naloga in cilj takega procesa je, da se oblikuje neka nova javna politika, ki naj bi uspešno rešila izpostavljeni družbeni problem. Proces poteka po večih različnih, a medsebojno povezanih zaporedjih akcij oz. faz. Faze javnopolitičnega procesa so časovno in vsebinsko ločene, v vsaki od faz pa sodelujejo različni javnopolitični igralci (Grdešič 1995, 52).

Da bi procese političnega odločanja lažje razumeli, so družboslovni raziskovalci razvili več modelov. Kot najpomembnejšega štejemo t.i. procesualni model. Faze, ki sestavljajo ta model so:

1. identifikacija družbenih problemov in oblikovanje dnevnega reda (agenda setting),
2. oblikovanje alternativnih rešitev problema,
3. uzakonitev (legalizacija) izbrane rešitve, ki je v največih primerih sprejem določenega zakona,
4. izvajanje oz. implementacija javne politike in
5. vrednotenje oz. evalvacija učinkov javne politike (Fink Hafner 2007, 19–21).

Brez razmišljanja največji pomen v modelu pripisujem fazi prepoznavanja problema in uvrščanja problema na dnevni red. Če ni pritiska javnosti oz. zaznavanja problema, ga ne morejo zaznati niti politični odločevalci, da bi lahko zagnali kolesje oblikovanja neke nove javne politike. V tej fazi je največji tudi pritisk in vpliv lobistov ter drugih interesnih skupin, ki so aktivno vključeni v proces in imajo svoje interese

po spreminjanju stare ali vzpostavljanju nove javne politike. Le s pritiskom na politične odločevalce različni igralci lahko dosežejo, da se problem prepozna kot relevanten in da se ga začne ustrezno obravnavati (Fink Hafner 2007, 20).

Ne da bi hotel zmanjševati pomen faz oblikovanja alternativnih rešitev in uzakonitve, ampak vseeno se mi zdita za proces oblikovanja in izvajanja javnih politik pomembnejši fazi implementacije in evalvacije. V fazi implementacije država poskrbi za izvajanje sprejete javne politike. V večini primerov javno politiko izvaja izvršna oblast (vlada, javna uprava), lahko pa jo izvaja tudi nevladni igralec, kateremu je vlada podelila koncesijo. Za nadaljnje »življenje« javne politike je bistveno, kako se le-ta izvaja. Na pozitivne in morebitne negativne učinke javne politike skozi časovno obdobje opozarjajo različne družbene skupine, katerih se javna politika najbolj dotakne. To štejemo kot fazo evalvacije oz. vrednotenja javne politike (Fink Hafner 2007, 20–21).

2.2 JAVNOPOLITIČNI IGRALCI

V procesih oblikovanja in izvajanja javnih politik sodelujejo različni igralci, ki imajo v določeni javni politiki svoje interese. Grdešić v svojem delu *Politično odločevanje* tako navaja, da je najbolj smiselno, da igralce delimo na državne in nedržavne oz. civilne igralce (Grdešić 1995, 69). Veliko avtorjev pripisuje ključni pomen državnim igralcem, saj so oni tisti, ki imajo monopol nad političnim odločanjem in razpolagajo z mehanizmi odločanja. Civilni igralci pa »lahko sodelujejo pri oblikovanju politik, vendar pa njihove dejavnosti nimajo oblike zavezujoče odločitve za druge javnopolitične igralce. Lahko pride tudi do dominacije nedržavnih javnopolitičnih igralcev, vendar pa je ključ do rešitve javnopolitičnega problema še vedno v rokah predstavnikov države« (Kotar 2007, 70–86).

Zgoraj omenjeno razlikovanje državnih in nedržavnih igralcev spada v kategorijo nacionalnih igralcev. V današnjem času globalizacije, tržnega kapitalizma in velike vloge transnacionalnih korporacij, na pomenu vedno bolj pridobivajo t.i. globalni igralci. Procesu globalizacije so doprinesli temu, da se nekatere javne politike oblikujejo na mednarodni ravni in da se problemov ne more rešiti znotraj meja

nacionalne države. Moč je namreč v rokah mednarodnih institucij¹, ki z roko v roki z mednarodnim kapitalom narekujejo smernice javnih politik. Vseeno pa konec koncev igralci na državni ravni sprejmejo ali ne sprejmejo neko javno politiko, kljub temu da je diktirana od zunaj. Potrebna je »pazljivost, ker ni jasno začrtanih ločnic med ravnmi oblikovanja javnih politik in tako lahko na primer isti igralci sodelujejo na dveh različnih ravneh (nacionalni ter globalni)« (Krašovec 2002, 8).

Grdešić (1995, 76–78) veliko vlogo pri vplivanju na javnopolitične igralce v procesu oblikovanja in izvajanja javnih politik pripisuje množičnim medijem. Tako avtor pravi, da obstaja povezanost med frekvenco objavljanja tem, za katere se zanima javnost in stopnjo percepcije pomembnosti teh tem. Televizija je usmerjena k dnevnim in kratkoročnim temam, katere posreduje kratko in močno (intenzivno), medtem ko je tisk vplivnejši čez daljše časovno obdobje in v širšem naboru tem. »Teme in z njimi povezani problemi, s katerimi imajo ljudje osebne izkušnje so pod manjšim medijskim vplivom. Medtem ko so na teme, ki so ljudem še vedno tuje, abstraktne ali imajo o njih manj informacij, vplivi televizijskih slik ali novinarskih komentarjev bistveno večji« (Grdešić 1995, 18).

Prav vloga medijev je bila odločilna pri izpostavljanju problema financiranja individualnih vrhunskih športnikov, kar je predmet moje raziskave. V obdobju po Olimpijskih igrah v Pekingu je namreč prišlo do eksplozije novic v zvezi z olimpijskim prvakom v metu kladiva Primožem Kozmusom, ki je z radikalno javno izjavo sprožil kolesje zanimanja strokovne in laične javnosti. Kozmus je namreč sporočil, da »je potrebno urediti status vrhunskih športnikov in njihovega financiranja, sicer bo primoran opustiti svojo športno kariero, ali pa začeti nastopati za kako drugo državo« (Zore 2008). Javnost se je začela bistveno bolj zanimati za izpostavljen družbeni problem, s pomočjo izpostavljenosti problematike v medijih pa so se aktivirali igralci, ki so relevantni v procesu oblikovanja novega Zakona o športu.

---

¹ Mednarodni denarni sklad, Svetovna trgovinska organizacija ...

2.3 JAVNOPOLITIČNO OMREŽJE

Mnoštvo avtorjev v strokovni politološki literaturi je bolj ali manj sistematično prikazalo značilnosti javnopolitičnih omrežij. Kot skupni imenovalec bi lahko izpostavili, da »javnopolitično omrežje predstavlja igralce in razmerja med igralci, ki imajo vpliv in moč, da sodelujejo v odločanju o javnih politikah« (Van Waarden 1992).

S konceptom javnopolitičnih omrežij lahko »spoznavamo in preučujemo omrežja odnosov med igralci, ki se vključujejo in oblikujejo procese oblikovanja in izvajanja javnih politik. Koncept temelji na ideji, da delovanja javnih politik ne moremo razložiti le razumevanjem enega ali dveh glavnih igralcev, ampak prek delovanja različnih skupkov igralcev, kjer so igralci drug z drugim povezani bolj ali manj sistematično« (Kustec Lipicer 2007, 89–90).

Koncept javnopolitičnih omrežij ima izvor v pojavu organizirane družbe, vedno večji kompleksnosti politike, pojavu vedno novih igralcev v procesu oblikovanja javnih politik, decentralizaciji ter zabrisanimi mejami med javnim in zasebnim (Jordan in Schubert 1992).

Ker je koncept javnopolitičnih omrežij osredotočen na razmerja med zasebnimi in javnimi igralci, ki odločajo o oblikovanju in izvajanju javnih politik, predstavlja uporabno analitično orodje, s katerim lahko raziskujemo strukture razmerij med javnopolitičnimi odločevalci (Jordan, Schubert in van Waarden v Fink Hafner 1998, 832).

Oprl sem se tudi na ugotovitve Carstena Daugbjerga, ki trdi, da je »vsebina javnih politik tesno povezana z oblikami javnopolitičnih omrežij« (Daugbjerg 1998, 31). Daugbjerg nadalje navaja, da se »razmerja v omrežju spreminjajo, ko se zamenja oblast « (Daugbjerg 1998, 31).

Na drugi strani pa Michael Howlett med drugim navaja, »da so omrežja pomembna spremenljivka, ki pomaga razumeti, razložiti in napovedati javnopolitične rezultate.« Če struktura omrežij vpliva na javnopolitične rezultate, potem obstaja neka korelacija med javnopolitičnimi spremembami in spremembami v strukturi omrežja. Da bi to

dokazali, je bilo potrebno meriti javnopolitične spremembe in spremembe v strukturi omrežja v daljšem časovnem obdobju (recimo 10 let) v specifičnih sektorjih (Howlett 2002, 45).

Howlett tudi meni, da je večina vladnih politik na nek način le nadaljevanje prejšnjih politik in da so tudi »nove« politike le variacije obstoječih praks. Prevlada vzorca inkrementalnih sprememb se dogaja, ker so igralci v procesu že zelo dolgo časa. Druga pomembna stvar pri analizi učinkov strukture omrežij na policy spremembe pa so razlike v strukturi omrežij, ki lahko vplivajo na policy rezultat. Tukaj sta pomembni komponenti predvsem prisotnost/odsotnost novih idej in novih igralcev v policy procesu (Howlett 2002, 46).

2.4 ANALIZA POLITIK (POLICY ANALIZA)

Analizo politik bi lahko opredelili kot »ukvarjanje s problemi, katerim so izpostavljeni člani neke skupnosti. Od teh članov se zahtevajo kolektivne odločitve, ki imajo določene posledice na skupno življenje in delovanje« (Grdešić 1995, 8). Če besede obrnemo malo drugače, bi lahko rekli, da je analiza politik razumljena kot »raziskovanje javne politike oz. strokovna podpora odločevalcem v procesu oblikovanja in izvajanja javnih politik« (Fink Hafner 2007, 10).

Prav je, da na tem mestu poudarim tudi definicijo Harolda Lasswella, kot »očeta« policy analize, ki je analizo politik opredelil kot »skrb za znanje »o« odločevalskih procesih in »v« njih« (Lasswell v Fink Hafner 2007, 11).

Analiza politik je dvodimenzionalna aktivnost, ki se medsebojno dopolnjuje v dva pristopa. Prvi pristop je profesionalno-tehnični, katerega naloga je, da odgovori na vprašanja kot so: Kdo želi nek program javne politike in zakaj, kaj se s tem lahko pridobi ali izgubi, kakšne stroške in posledice bo tak program nosil ter kakšne so prednosti in slabosti ostalih rešitev. Drugi pristop je, da z analizo politik preučujemo odločevanje, kot izbor tistega, kar je dobro za skupnost: Kako izbrati družbene probleme za reševanje, katere so prevladujoče javne in kolektivne ideje, vizije in usmerjenosti družbe (Grdešić 1995, 8).

Analiza politik je lahko opisna in kot taka pomaga »razumeti procese oblikovanja in izvajanja vladnih politik« ali pa »svetovalna in tako pomaga pri izboljšavah v procesu oblikovanja, izvajanja in vrednotenja javnih politik« (Fink Hafner 2007, 11).

Najpomembnejše lastnosti analize politik bi lahko povzeli po Haroldu Lasswellu in so:

- Problemski pristop: usmerjena je v reševanje družbenih problemov.
- Predmet preučevanja: znanstveni študij oblikovanja in izvajanja javnih politik.
- Metode preučevanja: nujnost multimetodskega pristopa in upoštevanje kompleksnosti družbenih problemov.
- Vrednotna opredeljenost: analiza politik ni vrednostno nevtralna, delovati pa mora v korist blaginje.
- Profesionalizacija: policy analitiki naj upoštevajo znanja vseh znanstvenih disciplin, ki lahko prispevajo k reševanju družbenih problemov upoštevajoč metode in tehnike, ki jih je razvila analiza politik (Laswell v Fink Hafner 2007, 14).

3 OMREŽJE IGRALCEV

Kot sem izpostavil že uvodoma, je v začetni fazi moje naloge bistveno, da ugotovim, kdo so ključni akterji v procesu oblikovanja in izvajanja konkretne javne politike.

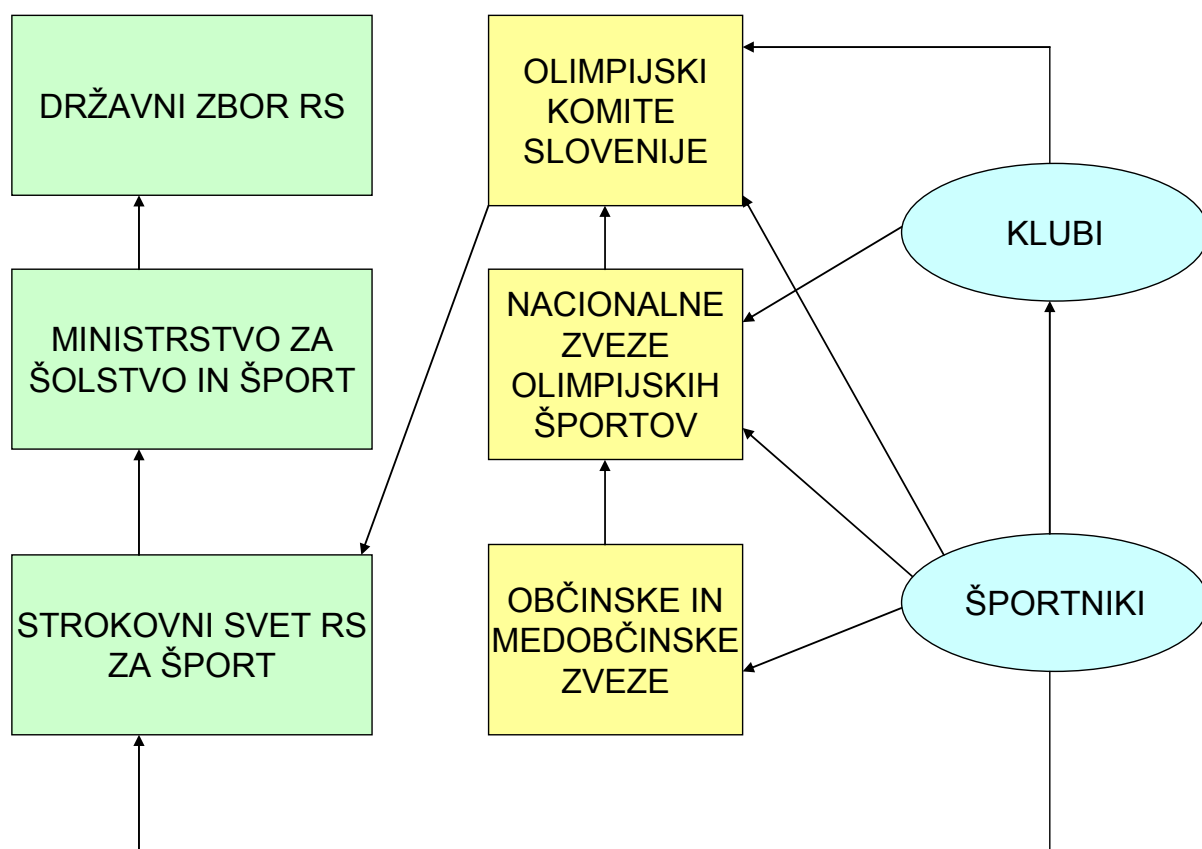
V skladu s teoretičnimi predpostavkami in preučeni viri lahko kot ključne igralce v omrežju definiram Ministrstvo za šolstvo in šport (MŠŠ), Olimpijski komite Slovenije – združenje panožnih zvez (OKS), nacionalne športne zveze in športnike. Prek analize pravnih in drugih podzakonskih aktov² sem tako ugotovil, kako je oblikovano policy omrežje. Moja predvidevanja je skozi intervju, ki sem ga z njim opravil, potrdil tudi g. Drago Repenšek, vodja sektorja za razvoj in investicije Direktorata za šport na Ministrstvu za šolstvo in šport RS. Na podlagi zbranih podatkov³ je javnopolitično omrežje v primeru vplivanja na nov Zakon o športu oblikovano tako:

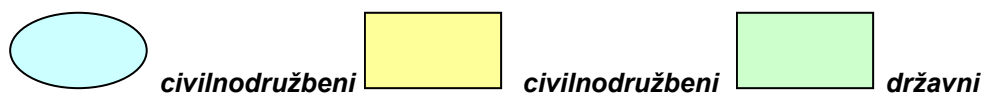
² Zakon o športu, Nacionalni program športa.

³ Podatki pridobljeni v obeh intervjujih, Zakonu o športu, Nacionalnem programu športa, Olimpijskem komiteju Slovenije.

Slika 3.1: Javnapolitično omrežje v fazi priprav na novelo ZSpo in novelo NPŠ

Legenda igralcev vključenih v omrežje:

Ključno vlogo v omrežju ima Strokovni svet RS za šport, ki je organ v sestavi Ministrstva za šolstvo in šport (glej Sliko 3.1). Sestavlja ga predsednik in 16 članov, ki jih vlada imenuje izmed uveljavljenih strokovnjakov s področja športne vzgoje, športne rekreacije, kakovostnega športa in vrhunškega športa ter iz vrst zasebnikov oziroma podjetnikov na področju športa. Člani Strokovnega sveta predsednika imenujejo sami (Zakon o športu 1998).

Ena izmed nalog, ki jih Strokovni svet opravlja je, da »daje mnenja in predloge ministru in vladi k predlogom zakonov in drugih predpisov, ki zadevajo področje športa« (Zakon o športu 1998).

Športniki svoje interese izražajo v komunikaciji s klubi in neposredno z medobčinskimi in nacionalnimi zvezami olimpijskih športov. Olimpijski komite Slovenije predstavlja krovno organizacijo nacionalnih športnih zvez. Kot krovna organizacija ima OKS pooblastila za sodelovanje s Strokovnim svetom RS za šport, ki daje zakonske predloge vladi RS. Ker so v Strokovnem svetu RS prisotni tudi bivši športniki⁴, športniki lahko s svojimi interesi vplivajo tudi neposredno na Strokovni svet RS za šport.

Izredno pomembno vlogo v omrežju ima tudi Olimpijski komite Slovenije, ki kot krovna športna organizacija udejanja interese svojih članic, nacionalnih panožnih športnih zvez in športnih zvez občin ter njihovih osnovnih organizacij - klubov in društev⁵. OKS sodeluje z državo na področju pripravljavanja zakonodaje, ki se nanaša na šport, med drugim tudi »ureja statusne pravice vrhunskih športnikov« (OKS 2009). Z vrhunskim športom v OKS se ukvarja Odbor za vrhunski šport. Odbor za vrhunski šport v OKS deluje na naslednjih področjih: nastopi slovenskih športnikov na mednarodnih tekmovanjih, kriteriji za sofinanciranje vrhunskega športa, kriteriji za kategoriziranje športnikov v RS, zaposlovanje vrhunskih športnikov, informacijski sistem vrhunskega športa, boj proti dopingu, strokovni seminarji, zdravstveno varstvo športnikov, sistem štipendij za mlade perspektivne športnike (OKS 2009).

Struktura omrežja se od leta 1998, ko je bil sprejet Zakon o športu, ni spremenila. Igralci in razmerja med njimi so bili enaki v procesu sprejemanja obstoječe javne politike kot so sedaj, ko se pripravlja novela zakona. G. Repenšek mi je potrdil, da »so bili kanali vplivanja enaki pri sprejemanju prejšnjega zakona, kot so tudi pri sprejemanju novega, za katerega je rok v Državnem zboru konec leta 2010« (Repenšek 2009). Spremembe v omrežju so bile le v tem kontekstu, da so bili predstavniki športnikov različne osebe z imenom in priimkom. G. Iztok Čop (veslač, večkratni evropski in svetovni prvak, dobitnik olimpijskih medalj, aktivni vrhunski

---

⁴ Člani Strokovnega sveta RS za šport so: dr. Aleks Leo Vest, Andrej Jelenc, Andrej Karničar, Bogdan Gabrovec, dr. Bojan Jošt, Branko Žnidarič, Bruno Parma, mag. Drago Balent, mag. Janez Sodrznik, Janko Dvoršak, Jaroslav Kalan, **Jure Košir**, dr. Marko Tušak, **Nataša Bokal**, dr. Peter Kukovica, Rudi Zavrl, **Tomo Česen**. Imena zapisana v **odebeljenem tisku** so bivši vrhunski športniki (OKS 2009).

⁵ OKS je osrednja športna organizacija v Sloveniji in krovna organizacija velikega dela društvene organiziranosti športa. OKS v svoji strukturi združuje 84 športnih zvez občin, 63 nacionalnih panožnih zvez ter prek njih večino športnih društev (OKS 2009).

športnik op.a.) je trenutni predsednik komisije športnikov v OKS. Zaradi njegove strokovnosti in kompetentnosti je v interesu MŠŠ, da je vključen v vse delovne skupine na vladni ravni, kljub temu, da je kader OKS, torej civilne sfere. »Njegova naloga pa je, da preverja in začuti, kaj sploh je problem, katerega je potrebno rešiti v korist športnikov. To zavedanje on potem prenaša v delovna telesa, v katerih je aktivni član. Argumentirano jih predstavi, potem pa je vprašanje stroke, argumentov in nekaterih politik, koliko in do kakšne mere se ti njihovi interesi upoštevajo« (Repenšek 2009).

Na podlagi empiričnih podatkov sem ugotovil, da se tudi razmerja v omrežju s prihodom nove oblasti niso spremenila. Po podatkih, pridobljenih prek intervjuja z vladnim igralcem g. Repenškom, ki je na MŠŠ zaposlen že vrsto let in je sodeloval že pri pripravi na obstoječi zakon, so strukture odločanja ostale iste, prav tako se ni zmanjšal ali povečal njihov vpliv. G. Repenšek je povedal, da je bilo delo pod bivšim ministrom dr. Milanom Zverom dobro zastavljeno, minister dr. Igor Lukšič pa je problematiko urejanja statusa vrhunskih športnikov zastavil kot eno izmed prioritet in tako nadaljeval politiko bivše vladajoče garniture (Repenšek 2009; STA 2009).

Ključni razlog za to je po mnenju g, Repenška, da »se neka dobro zastavljena, zdrava in dobronamerna politika, kar v primeru športa zagotovo drži, ne spreminja radikalno kar tako preko noči, oz. da se spremni zelo malo« (Repenšek 2009). Šport je specifično področje in se ne spreminja kar tako, z menjavami vlad, saj je šport v nacionalnem interesu, zato ta javna politika neke konkretne spremembe ne potrebuje, saj funkcionira dobro. Bolj pomembna je tukaj stroka, ki deluje neodvisno od politike, oz. deluje po njenih smernicah. Strokovnost pa je v športu bistvenega pomena.

4 ZAKON O ŠPORTU, NACIONALNI PROGRAM ŠPORTA

Najpomembnejša dokumenta, ki urejata področje financiranja vrhunškega športa sta Zakon o športu (ZSpo) in Nacionalni program športa (NPŠ). Cilji ZSpo so navedeni v 3. členu, ki pravi, da »država uresničuje javni interes v športu tako, da: zagotavlja sredstva za realizacijo nacionalnega programa, spodbuja in zagotavlja pogoje za opravljanje in razvoj športne dejavnosti, načrtuje, gradi in vzdržuje javne športne objekte, vodi stimulatивно davčno politiko« (Zakon o športu 1998).

Način uresničevanja javnega interesa v športu je opredeljen z nacionalnim programom športa (NPŠ), ki ga sprejme vlada RS. Preden vlada določi nacionalni program športa, si mora o njem pridobiti mnenje Strokovnega sveta RS za šport in soglasje OKS (Zakon o športu 1998).

NPŠ določa izhodišča in usmeritve športa, vsebino in obseg posameznih pojavnih delov dejavnosti v športu, ki se financirajo ali sofinancirajo iz javnih sredstev, kot so športna vzgoja, športno rekreativna dejavnost, vrhunski šport, kakovostni šport, šport študentov in šport invalidov, razvojne in strokovne naloge v športu, upravljanje športa ter okvirna merila za finančno ovrednotenje (Zakon o športu 1998).

Izvajanje NPŠ se določi z letnim programom, ki ga sprejme vlada RS. Letni program določa programe športa in obseg javnih sredstev, ki jih zagotavlja državni proračun. Od vsebin, ki so pomembne za mojo nalogo, se v skladu z letnim program iz državnega proračuna financira: športna vzgoja otrok in mladine, usmerjene v vrhunski šport, vrhunski šport, šolanje in izpopolnjevanje strokovnih kadrov, izgradnja in vzdrževanje javnih športnih objektov, delovanje OKS, zvez športnih društev, ki jih ustanovijo nacionalne panožne športne zveze, razvojno-raziskovalna dejavnost, meritve, analize in svetovanja ter mednarodna dejavnost v športu (Zakon o športu 1998).

Nacionalnemu programu športa, ki je neke vrste podlaga za zakonski akt, se leta 2010 izteče veljavnost. Hkrati z novelo Zakona o športu se pripravlja tudi nov Nacionalni program športa, saj bi bilo nesmiselno in neprimerno, da se odločevalci ne bi spogledovali hkrati z zakonom in nacionalnim programom.

Bistveno vprašanje pri programu je, kaj si naša družba želi od športa, potem pa je potrebno to, kar si želimo, prenesti v zakonske okvire, tako v smislu zagotavljanja javnih sredstev, kot tudi v smislu tega, kaj si v naši družbi od športa sploh želimo (Repenšek 2009).

Z Nacionalnim programom športa ter z novelo Zakona o športu se ukvarja interdisciplinarna, medresorska delovna skupina Ministrstva za šolstvo in šport⁶, vanjo pa je vključena tudi civilna sfera. Naloge delovne skupine so: priprava analize veljavnega Nacionalnega programa športa v RS, priprava predloga Nacionalnega programa športa v RS, priprava analize veljavnega Zakona o športu, priprava predloga sprememb in dopolnitev Zakona o športu (MŠŠ 2009). Skupina je bila oblikovana na začetku leta 2009 na pobudo ministra Igorja Lukšiča in na podlagi obsežne javne razprave o športu, ki je bila v nacionalnem smislu izvedena v drugi polovici leta 2006. Takratni minister za šolstvo in šport dr. Milan Zver je v novembru in decembru leta 2006 organiziral regijske razprave o veljavnem ZSpo, ki so potekale v obliki okroglih miz. Cilj teh razprav je bil, da se pripravi analizo obstoječega zakona, in sicer tako, da bi pridobili mnenja čim širšega kroga sodelujočih udeležencev v športu. Na razpravah so sodelovali predstavniki športnih društev in klubov, občinskih športnih zvez, javnih zavodov, ki delujejo na področju športa, lokalnih skupnostih odgovornih za področje športa, panožnih športnih zvez, sindikalnih združenj na področju športa, izvajalcev letnih programov športa in medijev. Razprave so bile organizirane v Mariboru, Moravskih toplicah, Jesenicah, Ljubljani, Ankaranu in Črnomlju (Repenšek 2009; STA 2006). Temeljni izpostavljeni vprašanji, ki sta bili zaznani v vseh razpravah sta bili: Kakšno vlogo ima veljavni zakon v sistemski ureditvi športa in kakšno naj bi imel nov zakon in v kolikšni meri (do kje) in na kakšen način naj država posega na področje športa oz. naj pravno regulira šport v RS (Repenšek 2009; STA 2006).

Iztok Čop je dodal, da »je skupina sestavljena precej mešano, večino pa ima vendarle stroka. Zraven so tudi športniki, ki lahko izpostavijo določene probleme, ki

---

⁶ Skupina je bila ustanovljena na podlagi sklepa ministra Lukšiča dne 3. aprila 2009, sestavljajo pa jo: Marko Rajšter, MŠŠ, vodja delovne skupine, dr. Jakob Bednarik, OKS, član, dr. Gregor Jurak, OKS, član, dr. Edvard Kolar, OKS, član, Iztok Čop, OKS, član, dr. Marjeta Kovač, Fakulteta za šport, članica, Vida Mihelčič, MŠŠ, Inšpektorat za šolstvo in šport, članica, Samo Košir, MŠŠ, tajnik delovne skupine (MŠŠ 2009).

se pojavljajo v praksi« (Čop 2009). Kot možno pomanjkljivost delovne skupine je Čop izpostavil nekoga, »ki aktivno vodi športno zvezo ali klub, saj tak posameznik najboljše pozna dobre in slabe strani trenutne zakonodaje« (Čop 2009).

V skladu z omenjeno javno razpravo je bila narejena analiza, ki je odprla številne dileme, med njimi pa je temeljna ta, ali si športna srenja sploh želi, da bi bil zakon tisti, ki vse predpisuje, ali da bi bil zakon zelo splošen (Repenšek 2009, STA 2006). Glavne ugotovitve oz. rezultati analize so bile, da je veljavni zakon treba novelirati, da je potrebna natančna opredelitev subjektov v mreži športnih subjektov in njihove pristojnosti, potrebna je boljša opredelitev obsega javnega interesa na področju športa, potrebna je zaščita vseh subjektov v športu, zakon je potrebno uskladiti z evropskim pravnim redom in spremenjeno zakonodajo v RS, pristojno ministrstvo mora primerno zastopati in uveljavljati interes športa nasproti drugim resornim področjem oblasti in postoriti vse za upoštevanje interesa športa pri pripravi (noveliranju) zakonov drugih resornih ministrstev, zasebno – javno partnerstvo je perspektiva v športu, zato je to področje potrebno premišljeno urediti v zakonu, ob zakonski ureditvi športa je smiselno in potrebno pripraviti nov nacionalni program športa v RS (Repenšek 2009).

V bistvu je vse skupaj »na papirju« zelo preprosto. Država vrhunskemu športniku po kriteriju OKS omogoči pogoje za njegovo delovanje oz. poskrbi za ustrezno financiranje, obveznosti vrhunškega športnika pa so, da se mora na povabilo udeleževati nastopov reprezentanc Republike Slovenije ter se ravnati v skladu z mednarodnimi pravili in pravili nacionalnih panožnih športnih zvez, skladno z normami športne etike in morale. Obstoječi Zakon o športu, konkretnije njegov del o financiranju vrhunškega športa, je star več kot 10 let in medtem so se spremenile tako družbeno ekonomske kot tudi siceršnje razmere in pojmovanje življenja kot takega. Paralelno s tem se je spremenil tudi šport kot sestavni in vedno bolj pomemben del našega življenja. Zato je prišlo do neskladja med pojmovanjem ustreznosti financiranja športnikov na strani državne in civilne sfere. Posledično nekateri vrhunski športniki razmišljajo o predčasni prekinitvi športne kariere (Šumi 2008), nekateri so dejansko prisiljeni prekiniti svoje športne poti (RTVSLO 2009), nekaj pa bi se jih zaradi boljših pogojev odločilo tudi nastopati za drugo državo (Šumi 2008).

4.1 DRUŽBENI PROBLEM

Kot kulminacijo nezadovoljstva z obstoječo javno politiko štejejo dogodke po OI v Pekingu leta 2008, ki so zabeleženi v anale kot najuspešnejše v zgodovini Slovenije. Na olimpijskih igrah je atlet Primož Kozmus v disciplini met kladiva deklasiral svetovno konkurenco in osvojil zlato medaljo. Ob povratku v domovino je Kozmus šokiral javnost z izjavo, »da je pripravljen končati svojo uspešno športno kariero, če se status slovenskih športnikov ne bo začel sistematično urejati« (MŠŠ 2009; Šumi 2008; Zore 2009). Kozmus je v medijih izpostavil še zahtevo po uvedbi mesečnih rent za zaslužne športnike, kar je bila pika na i javni debati (Šumi 2008; Zore 2009). Mnenja so bila deljena, tako med samimi športniki in športnimi delavci kot med javnostjo in politikami. Od zahteve po izplačilih rent se je tudi sam Kozmus kmalu distanciral, saj naj bi bila zahteva neutemeljena in nerazumna, ostale pa so druge bistvene zadeve, ki se dotikajo reševanju statusa vrhunskih športnikov na sistemski ravni. Kozmus, ki je tako (ne)prostovoljno pridobil status glasnika športnikov je izpostavil dva temeljna problema v odnosu države do individualnih vrhunskih športnikov. Prva je davčna olajšava, saj »davki športnikom poberejo polovico prihodkov. Del teh prihodkov bi po Kozmusovem mnenju lahko šel v poseben sklad, iz katerega bi športniki črpali po koncu svojih športnih karier. Drugo sistemsko rešitev pa Kozmus vidi v tem, da naj športniki po koncu svojih karier ne bi takoj ostali brez državnih služb, ampak bi v prehodnem obdobju še naprej prejeli plačo. V tem času bi se lahko izšolali in postavili na svoje noge« (Zore 2009). Kozmus je še dodal, da bi moral OKS postaviti nove zakonske predloge, jih dati v pregled športnikom in jih nato predati odločevalcem na ravni Ministrstva za šolstvo in šport.

Tudi veslač Iztok Čop, predsednik komisije športnikov v OKS, nosilec olimpijskih medalj, svetovni in evropski prvak, je mnenja, da »je pri tej stvari šlo za opozarjanje na neurejen oz. zanemarjen položaj vrhunškega športnika ob koncu športne kariere. Kljub opozarjanjem na problem in željam športnikov o obravnavanju specifičnih problemov njihovega poklica pa žal pogovori z odgovornimi na MŠŠ v prejšnjih letih niso stekli« (Čop 2009).

Kot sem že omenil, nezadovoljstvo nad neurejenim statusom izvira že iz let pred OI v Pekingu. Najbolj poznana sta primera dveh vrhunskih športnic, ki sta zaradi

neprijazne davčne zakonodaje zamenjali stalni prebivališči. Atletinja Jolanda Čeplak se je leta 2005 odločila, da prebivališče iz Slovenije preseli v Monako, teniška igralka Katarina Srebotnik pa se je po vzoru Čeplakove preselila v Združene arabske emirate. Kljub temu, da sta to športnici, ki sta s turnirskimi nagradami za svoje uspehe zaslužili toliko denarja, da sta si zagotovili eksistenco, pa je to najboljši pokazatelj, kam bi neurejen status športnike, ki so odvisni od državnih sredstev, lahko pripeljal.

Velika večina športnikov trdi, da je »vrhunski šport poklic in ne amaterska dejavnost. Iz tega pa sledi, da so športniki po koncu svoje kariere upravičeni do nekega konkretnega nadomestka« (Kozmus 2008). Kozmus še dodaja, da je treba poskusiti rešitve iskati v zakonodaji, ki določa status kulturnikov, ki ga je postavil kot primer dobre prakse. Državna pokojnina za kulturnike naj po njegovih besedah ne bi motila nikogar, medtem ko je državna pokojnina za športnike naletela na negativne odzive (Zore 2008).

Očitno je, da se problema neurejenega statusa zavedajo tudi državni igralci. Minister Lukšič je izpostavil, da »je država dolžna poskrbeti za status športnikov po končani karieri, saj športnih rezultatov, ki jih dosegajo naši vrhunski športniki, zlasti ko gre za nosilce kolajn s svetovnih prvenstev in olimpijskih iger, ne dosegajo le zase, ampak jih dosegajo tudi za državo in zato je prav, da država zanje ustrezno poskrbi« (STA 2009).

5 FINANCIRANJE VRHUNSKEGA ŠPORTA S STRANI DRŽAVE (OBSTOJEČA PODPORA DRŽAVE VRHUNSKIM ŠPORTNIKOM)

Po pogovoru z g. Repenškom, na podlagi preučenih vladnih dokumentov ter internetnih in drugih virov sem ugotovil, da so trenutne oblike finančne pomoči države individualnim vrhunskim športnikom naslednje:

1. Plačevanje prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje, za nezgodno zavarovanje, za porodniško varstvo ter za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

2. Sofinanciranje priprav in nastopov mlajših, mladinskih in članskih reprezentanc na evropskih in svetovnih prvenstvih, olimpijskih in sredozemskih igrah ipd.
3. Nagrajevanje športnikov, nosilcev medalj z olimpijskih iger, svetovnih in evropskih prvenstev – nagrade se bodo izplačevale iz državnega proračuna neposredno športnikom, nagrada pa ne šteje za dohodninsko osnovo. Športnik za zlato olimpijsko medaljo v posamičnih športih prejme 24.600 €, v ekipni konkurenci posamičnih športov 18.450 €, ekipa v kolektivnih športih pa dobi 123.000 € – gre za dohodek, ki je oproščen plačila dohodnine (STA 2009; MŠŠ 2009).
4. Sofinanciranje štipendij nadarjenih športnikov dijakov in študentov.
5. Financiranje nezgodnega zavarovanja vrhunskih športnikov.
6. Zagotavljanje zdravstvenega varstva športnikov – vsi vrhunski športniki imajo brezplačne prehodne in obdobje zdravstvene preglede, ki jih financira Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.
7. Sofinanciranje nadstandardnega zdravstvenega zavarovanja vrhunskih športnikov.
8. Športni oddelki v gimnazijah – zagotavljanje posebnih organizacijskih oblik izobraževanja, ki mladim športnikom, usmerjenim v doseganje vrhunskih rezultatov, omogočajo ob športnih uspehih tudi uspešno izobraževanje.
9. Prilagajanje šolskih obveznosti športnikov, ki je urejeno z Zakonom o osnovni šoli, Zakonom o gimnazijah, Pravilnikom o prilagajanju šolskih obveznosti in drugimi podzakonskimi akti.
10. Sofinanciranje plač trenerjev v panožnih športnih šolah (126 trenerjev) – zagotavljanje izobraženega trenerskega kadra v procesu treninga mladih nadarjenih športnikov (MŠŠ sofinancira 80 % plače),
11. Sofinanciranje meritev športnikov na Inštitutu za šport Fakultete za šport – ugotavljanje in spremljanje ravni pripravljenosti športnikov.

12. Celotna športna kariera lahko predstavlja tudi delovno dobo – Aktivni športnik, član nacionalne panožne športne zveze, lahko opravlja naloge – delo v športu kot poklicni športnik od dopolnjenega petnajstega leta. Poklicnih športnikov, vpisanih v razvid MŠŠ, ki imajo z zadnjo spremembo davčne zakonodaje ponovno tudi dohodninski položaj, primerljiv s samostojnimi kulturnimi delavci in samostojnimi novinarji, je trenutno nekaj čez 700.

13. Sofinanciranje športne infrastrukture – investicije v novogradnje, posodabljanje in opremo javnih športnih objektov.

14. Zaposlovanje športnikov v državni upravi – v organih državne uprave je zaposlenih 114 (+ 12 zaposlitev v postopku) vrhunskih športnikov. Najnovejša izboljšava na tem področju prinaša možnost podaljšanja za dve leti za vrhunske športnike, ki so zaposleni v javni upravi. Po končanem prenehanju statusa imajo še dve leti možnost, da so zaposleni v javni upravi (STA 2009).

15. Izjemne pokojnine – vrhunski športniki z osvojeno medaljo na svetovnih in evropskih prvenstvih ter olimpijskih igrah so upravičeni do izjemne pokojnine kot državljani Republike Slovenije, ki imajo posebne zasluge na področju športa (slabih 1.600 €). Posebnim pokojninam se v kratkem obeta zakonska novela (Repenšek 2009; MŠŠ 2009).

5.1 DRUGE OBLIKE FINANCIRANJA ŠPORTNIKOV

Individualni vrhunski športniki dobivajo denarne prilive na podlagi svoje uspešnosti na različnih tekmovanjih, kjer je vzpostavljen sistem nagrajevanja. Glede na to, kako je športna panoga komercialno zanimiva, se giblje tudi vrednost nagrad na turnirjih, mitingih ali drugih tekmovanjih. Denarna pogača se proporcionalno razdeli med najbolj uspešne na posameznih tekmovanjih. Del sredstev pa športniki prejemajo prek donacij sponzorjev, kjer pa je vse bolj ali manj prepuščeno njihovi lastni iznajdljivosti.

Ne le svetovna gospodarska in finančna kriza, predvsem privatizacija velikih državnih podjetij pa je hudo zmanjšala vlaganja v slovenski šport. Neprijazna davčna politika pobere skoraj polovico že tako skromnih sponzorskih vložkov. To je slovenski šport postavilo v zelo negotov položaj, saj je že za izvedbo programov treningov in tekmovanj težko zagotoviti potrebna sredstva, kje so šele plače in nagrade športnikom in športnim delavcem (Čop 2009).

Kot nazoren primer neprijazne davčne politike do športnikov bi navedel primer alpske smučarke Tine Maze, ki je za »zmago na veleslalomski tekmi svetovnega pokala v Mariboru dobila 27.000 € denarne nagrade. Od tega zneska bo morala plačati državi 41 %, kar pomeni 11.070 €. Na njenem računu bo tako ostalo 15.930 €« (Okorn in drugi 2009). Ob vsem tem pa moramo upoštevati dejstvo, da Smučarska zveza Slovenije (SZS) Tini Maze za njen program treninga in tekmovanj v tekmovalni sezoni 2009/2010, kljub temu, da bo tekmovala pod slovensko zastavo v okviru SZS, ne bo plačala niti enega evra, saj se je odločila, da zaradi domnevne nestrokovnosti ne bo trenirala s slovensko alpsko reprezentanco, ampak ima za procese treninga, servisa in tekmovanja sestavljeno svojo lastno ekipo. Tako si bo morala sama »zagotoviti proračun za prihajajočo sezono, ki po predvidevanjih znaša med 180.000 in 200.000 €« (Šemrov 2009).

S psihološkega vidika je seveda to za športnika zelo stresno, saj je primoran vedno znova iskati nove sponzorje. Iskanje novih sponzorjev zahteva veliko časa in energije, zaradi česar trpi športnikov trenažni proces, sponzorji pa sredstva dodelijo zgolj na podlagi športnikovih rezultatov. Zato se pojavlja upravičena bojazen, da bodo slovenski športniki v prihodnje še redkeje vztrajali v športu do tekmovalne zrelosti, s tem pa bodo tudi uspehi manjši.

Sredstva za delovanje športnikov prispeva tudi Fundacija za šport (FŠO). FŠO je nepridobitna organizacija, ki je nastala s sprejetjem odloka o ustanovitvi fundacije⁷, ki je nastal na podlagi drugega odstavka 8. člena Zakona o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije⁸, razporeja pa sredstva iz koncesijskih dajatev Loterije Slovenije in

---

⁷ Uradni list RS, št. 9/1998, 6.februar 1998, 535.

⁸ Uradni list RS, št. 44/1996, 9. avgust 1996, 3802.

Športne loterije. Praktično nobena večja športna investicija v državi v zadnjem desetletju ni bila zgrajena brez pomoči FŠO. FŠO pomaga tudi številnim panožnim zvezam in OKS s sredstvi za vrhunske športnike⁹ (STA 2008; FŠO 2009). FŠO je v letu 2008 za šport namenila 12.635.487 € sredstev.

5.2 ANALIZA

Po analizi obstoječega stanja je evidentno, da oblike financiranja države niso tako slabe, vsaj v očeh navadnega smrtnika in da so športniki deležni kar nekaterih ugodnosti. Tudi Čop je mnenja, da »trenutni sistem ni slab, vendar je potreben sprotnega noveliranja. Trenutno je v pogajanjih z MŠŠ prioriteta ureditev problematike športnika po končani karieri, čemur se do sedaj ni posvečalo pozornosti« (Čop 2009). Po Čopovem mnenju je dobro urejen sistem štipendij in srednješolskega izobraževanja, z izpolnjenimi kvotami zaposlovanja v državni upravi bo poskrbljeno za socialno varnost praktično vseh vrhunskih športnikov, veliko dela pa delovno skupino čaka pri prilagajanju študija športu. Čop je izrazil tudi željo, da bi bile univerze in fakultete bolj prilagodljive osebam s statusom vrhunškega športnika (Čop 2009).

Politika in vlade so do sedaj očitno premalo storile za reševanje položaja športnikov po končani karieri. To je izpostavil tudi sam minister Igor Lukšič¹⁰. V preteklosti žal pogovori z odgovornimi na MŠŠ niso stekli, z nenehnim javnim opozarjanjem na problematiko ter z angažiranjem kompetentnih igralcev na obeh straneh so se začele zadeve obračati na bolje. MŠŠ in OKS kot krovna organizacija panožnih zvez, sta začeli rešitve iskati z roko v roki.

Po analizi virov lahko ugotovim, da ključni problem pri neustreznosti državnega financiranja vrhunškega športa ni bil izplačevanje nagrad in rent, saj športniki sami vedo, da to ne bi peljalo drugam kot v osebno pogubo. Neustreznost državnega financiranja vrhunškega športa se kaže predvsem v neprijaznem obdavčevanju in

---

⁹ FŠO je finančno podprla Mitjo Petkovška (gimnastika), Petra Mankoča (plavanje), Petro Majdič (smučarski tek), Vida Kavtičnika (rokomet), Primoža Kozmusa (atletika), Iztoka Čopa (veslanje) in Luko Špika (veslanje) (FŠO 2009).

¹⁰ Minister Lukšič na tiskovni konferenci MŠŠ o statusu vrhunskih športnikov, 20. januar 2009.

neustreznih sistemskih rešitvah za čas proti koncu oz. po koncu športnikove kariere, ko je potrebna integracija v civilno družbo.

Rente ali predčasno upokojevanje po mojem mnenju ne bi bile smiselne iz več razlogov. Prvič, renta je dohodek od lastništva kapitala in kot taka je odvisna od tega, koliko sredstev športnik sam vplača v sklad. V nekaterih državah (Srbija, Madžarska) so rente izplačevali na račun državnih športnih sredstev, »kar pa pomeni, da jim je zmanjkovalo denarja za športne programe in resno razmišljajo o njihovih ukinitvah« (Okorn in drugi 2009). Drugič, pokojnina je prispevek Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, izplačana v denarju, dobijo pa jo upokojeni delavci, ki so v pokojninsko blagajno v obdobju svojega dela vplačevali prispevke. Višina pokojnine pa je odvisna od višine vplačanega prispevka in delovne dobe. Poleg tega se ne zdi smiselno upokojevati ljudi pri 35-ih letih, bolj smiselno je, da se razmisli, kako jim kvalitetno pomagati, da bi se, če se seveda med kariero niso, ustrezno izšolali in potem opravljali primeren poklic. Ti dve obliki financiranja sta tudi naleteli na največji odpor v javnosti, saj naj bi bili med drugim športniki predstavljeni kot »nadjudje, kar pa v nobenem primeru niso« (Šugman 2009).

Tudi Čop je kot pglavitne razloge za nezadovoljstvo športnikov izpostavil »problem prehoda v t.i. civilno življenje«. Po njegovem mnenju je zaradi popolne predanosti športu vzporedno poklicno usposabljanje nemogoče. Že sam študij je v našem izobraževalnem sistemu skoraj nezdržljiv z vrhunskim športom, nabiranje delovnih izkušenj pa povsem nemogoče. V praksi to pomeni, da se športnik ob koncu svoje kariere, ko je v povprečju starejši od 30 let, znajde v položaju 18- oz. 22-letnika. Še večji problem pa predstavljajo nenadne poškodbe in posledično konec kariere. Cilj komisije športnikov (KŠ) pri OKS je bil, da se športnikom omogoči socialna varnost, pomaga pri študiju oz. poklicnem usposabljanju po koncu športne poti« (Čop 2009).

Po besedah sogovornikov¹¹ je težko primerjati položaj slovenskega vrhunškega športnika s položajem športnikov v tujini. Države nekdanjega »vzhodnega bloka« tradicionalno dobro poskrbijo za svoje športnike v smislu zaposlovanja v državnih službah (policija, vojska), kjer dobijo visoke čine in s tem višji dohodek. »Na zahodu

---

¹¹ Iztok Čop in Darko Repenšek v intervjujih.

pa je posnemanja vredna predvsem usklajenost izobraževalnega sistema in trenajžnih procesov. Nekateri zahodni sistemi pa tudi omogočajo sprotno poklicno usposabljanje« (Čop 2009).

Ena izmed možnih rešitev, ki se ponuja, je tudi, da bi se športnikom po končani karieri omogočilo brezplačno izobraževanje in usposabljanje v svoji stroki, saj bi »bilo nesmiselno, da ljudi s tako ogromno izkušnjami na svojem področju ne bi izkoristili kot strokovnjake za delo z mlajšimi selekcijami« (Repenšek 2009). Minister Igor Lukšič je v zvezi s tem poudaril, da »je jasno, da se vsi športniki ne bodo odločili za študij«. Slednjim naj bi država pomagala, da bi brezplačno prišli do izobrazbe, s katero bi v svojem športu ostali kot strokovni delavci ali trenerji. Po besedah ministra bodo šli v ta namen »tudi v spremembo zakonodaje, a upa, da bodo to lahko dosegli že z obstoječimi pravilniki« (MŠŠ 200). Pomembno pri tem pa je tudi, da bodo tu upoštevane tudi višine dohodkov športnikov v preteklem obdobju.

Problem, ki se ob tem pojavi je, da se je v praksi izkazalo, da nekdanji vrhunski športniki ne uspejo v trenerskem poklicu (izjeme potrjujejo pravilo), saj je sistem dela bistveno drugačen, nezanemarljiv pa je tudi problem nasičenosti s svojim športom¹². OKS tudi sodeluje z mednarodnim podjetjem Adecco¹³, ki sodeluje z Mednarodnim olimpijskim komitejem (MOK).

Naslednji aktualen problem je neprijazno obdavčevanje športnikov. »Neustreznost socialno-finančnega položaja športnika se najbolj izkaže v času po zaključku športne poti, saj je profesionalna usmerjenost športnika zelo ozko usmerjena in tak športnik nima možnosti takojšnjega opravljanja drugega ustreznega poklica. Pred tem športnikova kariera traja približno deset let z nadpovprečnim zaslužkom, ki pa usahne takoj, ko preneha tekmovali« (Okorn in drugi 2009).

Po mojem mnenju ni smiselno razmišljati o tem, da bi za vrhunske športnike veljale drugače davčne stopnje kot za ostale državljane. Rešitve, ki so na dnevnem redu, se

---

¹² Ta teza po meni dostopnih podatkih ni bila preverjena z znanstveno ali kako drugo študijo, zato je navedena ocena »subjektivna« in sklep delam na podlagi lastnih opažanj.

¹³ Adecco je t.i. 'headhunting' agencija, kar pomeni, da se ukvarja s plasiranjem kadra na trg delovne sile. Adecco v tem smislu išče službe za nekdanje športnike v skladu z njihovim znanjem in izobrazbo.

gibljejo v smeri, »da naj bi država v sodelovanju s športniki oblikovala posebno poklicno shemo za vrhunske športnike z ustrežno davčno stopnjo, po kateri bi lahko športniki v času svoje aktivne kariere prenesli v sklad, ki bi bil namenski in deloval po kapitalskem principu« (Okorn in drugi 2009). Športnik bi lahko tako del svojega zaslužka neobdavčeno prenesel v sklad, po prenehanju kariere pa bi lahko črpal sredstva, kar bi mu omogočilo socialno varnost za prehodno obdobje.

Če se vrnemo na že omenjeni primer smučarke Tine Maze, bi po tem sistemu namesto 27.000 € prijavila 13.500 € nagrade, od tega bi po veljavni davčni zakonodaji plačala 5.535 € davkov, ostalo pa bi ji 7.965 € nagrade. Poleg tega pa bi imela v posebni shemi naloženih še 13.500 € sredstev (Šemrov 2009).

Tretji dejavnik nezadovoljstva, ki so ga športniki posebej poudarili, je možnost zaposlitve v državnih službah le za časa aktivne kariere. Vsi športniki, ki so na plačilnem seznamu države za časa svoje aktivne kariere, so poudarili, da bi bila njihova kariera bistveno otežena ali celo ogrožena, če ne bi bili zaposleni v državni službi (Okorn in drugi 2009).

Problem za športnika nastane, ko konča aktivno kariero in izgubi tudi državno službo. V kontekstu urejanja statusa na tem področju bi bilo smiselno, da bi športniki ostali na plačilni listi dokler ne dokončajo študija ali se zaposlijo nekje drugje.

Po besedah ministra Lukšiča bodo

podpisniki sporazuma o zaposlovanju športnikov v državni upravi Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za obrambo, Carinska uprava RS pri Ministrstvu za finance in Olimpijski komiteje Slovenije ponovno proučili možnosti zaposlovanja vrhunskih športnikov v ministrstvih po končani športni poti. Kar nekaj športnikov se je po končani karieri že zaposlilo v ministrstvih, s katerimi so imeli pred tem sklenjene pogodbe o zaposlitvi na podlagi sporazuma (MŠŠ 2009).

6 ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi sem obravnaval problematiko državnega financiranja individualnih vrhunskih športnikov. Financiranje vrhunškega športa ima zakonsko podlago v Zakonu o športu (ZSpo). Kljub temu, da je šport zelo »gibljivo« področje in da so, po empiričnih ugotovitvah, nekateri akterji v javnopolitičnem omrežju mnenja, da naj bi bil zakon bolj »ohlapien« (Repenšek 2007), je zakonska regulativa športa nujno potrebna. ZSpo (in Nacionalni program športa) obravnava in regulira zelo obsežno in raznoliko področje družbenega dogajanja in hkrati s tem zajema obsežno prebivalstveno strukturo v RS.¹⁴

Preučevana javna politika je stara dobrih 10 let in v tem času je država Slovenija na vseh področjih doživela spremembe, ki so posledica hitrih sprememb v splošnem družbenem dogajanju. Država je vpeta v globalizacijske tokove, RS je postala članica Evropske unije (EU), zahteve in potrebe prebivalstva RS pa se dinamično spreminjajo tudi na področju zadovoljevanja telesno-gibalnih in drugih športnih potreb (Repenšek 2007). V tem kontekstu je bilo smiselno in potrebno analizirati, ali obstoječa javna politika omogoča uresničevanje pričakovanj in ciljev na področju športa.

Cilji obstoječe javne politike so navedeni v 3. členu ZSpo, ki pravi, da »država uresničuje javni interes v športu tako, da: zagotavlja sredstva za realizacijo nacionalnega programa, spodbuja in zagotavlja pogoje za opravljanje in razvoj športne dejavnosti, načrtuje, gradi in vzdržuje javne športne objekte, vodi stimulatивно davčno politiko« (Zakon o športu 1998).

V skladu s teoretskimi izhodišči in na osnovi zbranih podatkov je pričakovati, da bodo spremembe v novem Zakonu o športu zgolj inkrementalne narave. Vsi ključni igralci so v omrežju prisotni že od sprejemanja obstoječe javne politike. Vsebina javne politike je pomembno povezana z obliko omrežja, saj je tukaj na prvem mestu strokovnost. Spremembe v strukturi omrežja so bile skozi desetletje minimalne, ravno

---

¹⁴ Dejavnost civilne športne organizacije v RS predstavlja 7.232 športnih društev, 96 športnih zvez na nacionalni ravni in 87 športnih zvez na lokalni ravni. Omenjene organizacije združujejo okoli 334.000 članov (Repenšek 2007).

in predvsem zaradi pomena strokovnosti. Pojav novih, kompetentnejših igralcev v obstoječi strukturi je vez med posameznimi deli omrežja še okrepil. Tako je pričakovati, da spremembe v novem Zakonu o športu ne bodo radikalne, bodo pa seveda popravljene vse nepravilnosti in neskladja, do katerih je prišlo zaradi spreminjanja družbeno ekonomskih razmer, kot tudi siceršnjih razmer in spremenjenega pojmovanja življenja in športa v teh desetih letih, odkar je bil sprejet obstoječ Zakon o športu. Zahteve, ki jih postavljajo vrhunski športniki, so po mnenju stroke utemeljene in bodo z sprejetjem nove javne politike po vsej verjetnosti v veliki meri upoštevane. Tu gre predvsem za njihov status po zaključeni karieri vrhunškega športnika, ko se bodo znašli v novem življenjskem obdobju, v katerem bodo potrebovali premostitveno državno pomoč pri procesu integracije v družbo. Oblikovanje nove javne politike bo torej v tem konkretnem primeru pomenilo le nadaljevanje obstoječe prakse, ki je v splošni zavesti sprejeta kot dobra. V skladu z zgoraj navedeno analizo in ugotovitvami lahko svojo prvo hipotezo, da se bodo »zaradi stabilnih odnosov v javnopolitičnem omrežju v novem Zakonu o športu zgodile sicer nujne spremembe, ki pa ne bodo bistveno spremenile stare javne politike« potrdim. Nova javna politika, ki bo po ugotovljenem nadgradnja stare, ima za osnovni cilj uvesti »zakonsko sodobno urejen sistem športa v RS« (Repenšek 2007), kar bodo ključni akterji v omrežju glede na razpletanje dogodkov in pozitivno klimo sposobni izvesti.

Podhipotezo, da so bili z »menjavo oblasti v RS po zadnjih volitvah ustvarjeni pogoji, ki vrhunskim športnikom omogočajo večji vpliv za doseganje potrebnih sprememb javne politike« zavračam, saj spremembe, ki se obetajo v javni politiki niso odvisne od menjave oblasti, ampak so odvisne od časa, v katerem živimo in od drugih dejavnikov, na katere menjava oblasti nima vpliva. Temu v prid govorijo dejstva, da minister dr. Igor Lukšič nadaljuje politiko bivšega ministra dr. Milana Zvera, kljub temu, da sta pripadnika različnih političnih opcij.

Nadalje sem predpostavil, da obstoječa javna politika nima ustreznih mehanizmov za reševanje nekaterih problemov, ki so se pojavili v preteklem desetletju oz. nima ustreznih mehanizmov za doseganje ciljev javne politike. V prvi vrsti gre za neustrezen sistem financiranja vrhunskih športnikov oziroma za »urejanje statusa

vrhunskih športnikov po končani karieri in za neustrezno obdavčevanje zaslužka športnikov« (Čop 2009).

Neustreznost naj bi se kazala predvsem v obdobju po zaključku kariere vrhunškega športnika, ko je športnik prepuščen lastni iznajdljivosti, kako naj se integrira v družbo in začne s post-kariernim življenjem. Tu je država imela najmanj posluha za športnike, ki so s svojimi dosežki nacionalnega pomena prispevali k prepoznavnosti Slovenije v svetu. S konceptom javnopolitičnih omrežij sem analiziral odnose med državnim in civilni igralci ter ugotovil, da se igralci na obeh ravneh strinjajo, da so v javni politiki potrebne določene spremembe. Ker se je po dolгих letih v odnosu do problematike vzpostavil nek konstruktivni dialog, je pričakovati, da bo država upoštevala zahteve individualnih vrhunskih športnikov in njihov status rešila sistemsko. V drugih postavkah je sistem državnega financiranja vrhunskih športnikov urejen zadovoljivo, v skladu z družbenimi normami in negotovimi časi, v katerih živimo.

Država ima vzpostavljen sistem financiranja, ki je v primeru vrhunskih individualnih športnikov sicer potreben določenih sprememb, ki bodo, po analizi sodeč, upoštewane. Res je tudi, da je poklic športnika povsem specifičen, predvsem v smislu, da športnik posveti ves svoj čas le športu, če hoče, da bodo njegovi rezultati vrhunski v svetovnem merilu. »Država bi morala priznati osvajanje medalj na največjih mednarodnih tekmovanj kot dosežke nacionalnega pomena in upoštevati specifični položaj športnika, saj mora le-ta za en sam vrhunski dosežek garati dolga leta« (Čop 2009). V kolikor bo na strani države posluh in razumevanje za dolgoletna vlaganja posameznega športnika, potem bo najbrž tudi možno najti rešitve, ob katerih se športniki ne bodo počutili popolnoma pozabljene takoj, ko se medijski pomp po uspehu poleže.

Drugo pomembno področje, ki je povezano s financiranjem vrhunškega športa, je ustrezna davčna politika, ki mora biti, kot je zavedeno v ciljih obstoječe javne politike, stimulatívna. Po empiričnih podatkih sodeč, politika trenutno ni stimulatívna, saj se nekateri vrhunski športniki zaradi ugodnejše davčne klime selijo v druge države¹⁵.

---

¹⁵ Več na strani 24.

Posebnost športnikov je, da v obdobju kariere dobivajo nadpovprečen zaslužek, ki preneha takoj, ko športnik konča kariero. Tako bi bilo smiselno uvesti nekatere davčne ugodnosti, kot je vzpostavitev posebne davčne sheme, v katero bi športniki neobdavčeno vlagali del sredstev, ki bi jih po koncu kariere lahko črpali.

Opravljena analiza tako govori v prid hipoteze, ki pravi, »da državno financiranje ne vključuje javnopolitičnih instrumentov za urejanje statusa vrhunskih športnikov po končani karieri, in jim v post-kariernem obdobju otežuje prehod v civilno življenje« .

Nov zakon oz. nagrajevanje države za izjemne športne dosežke tako ne sme in ne more biti glavni motiv za doseganje vrhunskih rezultatov. Primeren status, ki ga lahko omogoči dober zakon, pa lahko bistveno pripomore k podaljšanju športnih karier in večji kontinuiteti vrhunskih dosežkov. Hkrati pa se ne bo potrebno bati za prihodnje rodove slovenskih športnikov.

7 LITERATURA

Čop, Iztok. 2009. Intervju z avtorjem. Ljubljana, 10. avgust.

Daugbjerg, Carsten. 1998. *Policy Networks Under Pressure: Pollution Control, Policy Reform and the Power of Farmers*. Hants: Ashgate Publishing Ltd.

Dye, R. Thomas. 1995. *Understanding Public Policy*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.

Fink Hafner, Danica. 1998. (Pre)oblikovanje policy omrežij v kontekstu demokratičnega prehoda – slovenski primer. *Teorija in praksa* 35 (5): 830–849.

--- 2007. Znanost »o« javnih politikah in »za« javne politike. V *Uvod v analizo politik. Teorije, koncepti, načela*, ur. Danica Fink Hafner, 88–101. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Fundacija za šport. Dostopno prek: <http://www.fundacijazasport.org> (18. avgust 2009).

Grdešić, Ivan. 1995. *Političko odlučivanje*. Zagreb: Alinea.

Howlett, Michael. 2002. Do Networks matter? Linking Policy Network Structure to Policy Outcomes. Evidence from Four Canadian Policy Sectors 1990-2000. *Canadian Journal of Political Science*. Dostopno prek: <http://www.inlogov.bham.ac.uk/research/current.html> (15. avgust 2009).

Jordan, Grant in Klaus Schubert. 1992. A Preliminary Ordering of Policy Network Labels. *European Journal of Political Research* (21): 7–27.

Kotar, Mirjam. 2007. Država kot javnopolitični igralec. V *Uvod v analizo politik: Teorije, koncepti, načela*, ur. Danica Fink Hafner 70–86. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Kozmus, Primož. 2008. *Koliko je vreden vrhunski športnik?* Dostopno prek: <http://kozmus.blogspot.com> (10. avgust 2009).

Krašovec, Alenka. 2002. *Oblikovanje javnih politik*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Kustec Lipicer, Simona. 2007. Javnopolitična omrežja. V *Uvod v analizo politik: Teorije, koncepti, načela*, ur. Danica Fink Hafner, 88–101. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Ministrstvo za šolstvo in šport RS. Dostopno prek: <http://www.mss.gov.si> (3. maj 2009).

--- 2009. *Sklep o ustanovitvi delovne skupine za pripravo predloga Nacionalnega programa športa v RS in za pripravo predloga sprememb in dopolnitev Zakona o športu*. Interno gradivo.

Nacionalni program športa. Ur.l. RS 24-1065/2000 in Ur.l. RS 31-3/2000. Dostopno prek: <http://www.sviz.si/files/predpisi/zakon10.pdf> (5. marec 2008).

Okorn, Jože, Uroš Šemrov in Matej Grošelj. 2009. Kozmusovo kladivo leti zelo daleč tudi po Pekingu. *Dnevnik* (17. januar).

Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez. Dostopno prek: <http://www.olympic.si> (3. maj 2009).

Radio Slovenija, 1. program. 2009. *Studio ob 17-ih*. Ljubljana, 9. april.

RTV Slovenija. 2009. *Hauptman: Bilo je še huje, kot sem si mislil*. Dostopno prek: <http://www.rtvlo.si/sport/ne-prezrite/hauptman-bilo-je-se-huje-kot-sem-si-mislil/128260> (21. april 2009).

Repenšek, Darko. 2007. *Analiza regijskih razprav o veljavnem Zakonu o športu*. Interno gradivo.

--- 2009. Intervju z avtorjem. Ljubljana, 13. maj.

Slovenska tiskovna agencija. 2006a. *Zakon o športu naj določi tudi standarde v občinah*. Dostopno prek: www.sta.si (30. november)

--- 2006b. *Panožne zveze proti prevelikemu vpletanju države v šport* (7. december).

--- 2006c. *Zakon o športu mora dovoliti posebnosti* (14. december).

--- 2006č. *Zakon o športu naj bo uresničljiv* (19. december).

--- 2008. *Desetletnica Fundacije za šport* (20. marec).

--- 2009. *Minister Lukšič izpostavil Planico in status vrhunskih športnikov* (24. julij).

Šemrov, Uroš. 2009. Petri vse, kar si želi, Tini skoraj nič. *Dnevnik* (25. april).

Šugman, Rajko. 2009. Športnik mora sprejeti vso svojo odgovornost za svoj status. *Dnevnik* (7. marec).

Šumi, Jana. 2008. *Kozmus zapušča Slovenijo?* Dostopno prek: <http://24ur.com/sport/ostalo/kozmus-zapusca-slovenijo.html> (1. november).

Van Waarden, Frans. 1992. Dimensions and Types of Policy Networks. *European Journal of Political Research* 21: 29–52.

Zore, Janoš. 2008. Zamenjati celoten OKS. *Slovenske novice* (29. december).

Zakon o športu (ZSpo). Ur. I. RS 22/1998. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199822&stevilka=929> (5. november 2008).

PRILOGA A: VPRAŠANJA ZA INTERVJUANCE

a) Vprašanja, ki sem jih zastavil g. Iztoku Čopu. Odgovore na vprašanja sem po opravljenem telefonskem pogovoru dobil še v obliki elektronske pošte. Odgovore hranim v osebni arhivu.

1. Kako kot predsednik komisije športnikov v OKS gledate na povečane zahteve slovenskih individualnih vrhunskih športnikov, zlasti v obdobju po OI v Pekingu, da država ne poskrbi dovolj za te športnike in da bi si glede na svoje rezultate zaslužili več?

2. Kateri so pglavitni razlogi za nezadovoljstvo športnikov? Je to neustreznost finančnih in drugih pogojev za časa aktivne kariere ali za status, ki ga imajo v obdobju po končani karieri?

3. Je možno, da zaradi nezadovoljstva športnikov, povezanega s svetovno finančno in gospodarsko krizo, slovenski šport izgubi stik s svetovnim vrhom? Če da, kakšne bi bile predvidene posledice za slovenski šport v celoti?

4. Kakšne so po vašem mnenju bistvene pomanjkljivosti obstoječega Zakona o športu in katere so prioritete športnikov, ki bi jih želeli zakonsko urediti v prihajajočem novem, popravljenem Zakonu o športu?

5. Je šport sploh taka materija, ki jo je potrebno omejevati s predpisi? Vprašanje se nanaša na moje razmišljanje o tem, da je šport »gibljiv« in da ga je težko omejiti z zakonskimi predpisi. Je rešitev v tem, da bi bil zakon bolj »ohlapien«?

6. Kako je sestavljena delovna skupina, ki se ukvarja z novelo Zakona o športu? Ali ima glavno besedo stroka, športniki ali gre za vplive dnevne oz. trenutne politike?

7. Kako poteka nagrajevanje odmevnih rezultatov (medalje s SP, EP, OI, ...)? Ali nagrado podeli država (preko panožne zveze)? Kakšne so v povprečju te nagrade (če lahko poveste povprečen znesek)?

8. Ali po vašem mnenju država Slovenija ustrezno skrbi za svoje vrhunske športnike ali ne? Bi lahko nezadovoljstvo športnikov pripeljalo do tega, da bi nastopili za kako drugo državo?

9. Kakšen je položaj slovenskega vrhunskega športnika v primerjavi s položajem športnika z istimi ali podobnimi rezultati, ki prihaja iz drugih držav razvitega Zahoda?

10. Bi lahko približno povedali, koliko v povprečju vrhunski športnik v Sloveniji dobi odstotkov državnega denarja za svoje delovanje, koliko pa sponzorskega?

11. Ali mislite, da bo novi Zakon o športu prinesel zelene, oz. ustrezne spremembe in tako povečal stimulacijo športnikov pri doseganju novih odmevnih rezultatov?

b) Vprašanja, ki sem jih v intervjuju zastavil g. Darku Repenšku, vodji sektorja za razvoj in investicije Direktorata za šport na Ministrstvu za šolstvo in šport RS. Intervju je bil opravljen v prostorih ministrstva dne 13. 5. 2009, zvočni zapis hranim v osebni arhivu.

1. V obdobju po Olimpijskih igrah v Pekingu leta 2008 so se ponovno izpostavile zahteve vrhunskih individualnih športnikov po tem, da bi se zakonsko uredile razmere, ki bi jim omogočale večje ugodnosti iz naslova njihovih dosedanjih rezultatov. Zakon o športu je star, datira v leto 1998 in nedvomno so potrebne določene spremembe. Ali je v pripravi kakšna novela zakona, ki bi na novo urejala, oz. dopolnjevala status in pravice vrhunskih športnikov, ki so dosegli odmeven mednarodni rezultat?

2. Ali so pomembni tudi kaki drugi uradni dokumenti, ki urejajo področje športa?

3. Kako se sami športniki vključujejo v oblikovanje in izvajanje teh javnih politik? Kako točno potekajo sami kanali vplivanja športnika preko klubov, zvez, do Olimpijskega komiteja in naprej? Ali spremembe v strukturi samega javnopolitičnega omrežja vplivajo na končni rezultat pogajanj športnikov z državo?

4. Ali je z menjavo oblasti na zadnjih volitvah prišlo do ugodnejših pogojev za športnike, da bi v svojih zahtevah iztržili več?

5. Kako konkretno poteka financiranje individualnih vrhunskih športnikov v Sloveniji?

c) Vprašanja, ki sem jih po elektronski pošti zastavil g. Darku Repenšku, vodji sektorja za razvoj in investicije Direktorata za šport na Ministrstvu za šolstvo in šport RS dne 17. 8. 2009. Odgovore hranim v osebni arhivu.

1. Kako je poimensko sestavljena delovna skupina, ki se ukvarja z novelo Zakona o športu in nacionalnega programa športa?

2. Kakšne nazive in funkcije imajo člani skupine?

3. Kdo je organiziral javno razpravo o noveli Zakona o športu v letu 2006?

4. Kdaj je razprava potekala in kakšne so bile ugotovitve na podlagi razprav?